

Fornuftigt brug af træ til byggeri.. og alt det andet

Emil Engelund Thybring

Lektor i Trævidenskab

Sektion for Skov, Natur & Biomasse
Institut for Geovidenskab & Naturforvaltning

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Foto: Tom Parnell / Wikipedia.org

Kort om mig

BAGGRUND

Bygningsingeniør 2007 DTU

ErhvervsPhD 2011 DTU / Teknologisk Institut / Københavns Uni.

ERFARING

Teknologisk Institut 2008-2013

ETH Zürich, Schweiz 2013-2015

Københavns Universitet 2015-

FORSKNING

Hvordan giver vi træ en lang levetid udendørs?

Foto: Lisbeth Holten

29-08-2022 3

Byggebranchen sætter et markant aftryk..

Globale CO₂-udledninger
28 % fra energi til drift
11 % fra materialeproduktion

Globalt forbrug af råstoffer
45 % af udvundne råstoffer

Tal: Global Building Alliance, IEA, UNEP (2019) <https://globalabc.org/resources/publications>
 UN International Resource Panel (2020) Global Materials Database <http://www.materialflows.net/>

Foto: Wistula / Wikipedia.org

KØBENHAVNS UNIVERSITET 29-08-2022 4

..men branchen er under forandring

- **Byggematerialer af træ** vinder frem især i Europa og Nordamerika
- Udvikling er båret af
  - fokus på et **mindre klimaaftryk** og **fornybare råstoffer**
  - **teknologisk udvikling** inden for byggematerialer af træ

Potentialet er stort

- Træ og andre biomaterialer som halm indeholder kulstof indfanget fra atmosfærens CO₂
- Byggeri med træ, halm og andre biologiske materialer vil kunne **lagre kulstof i nybyggeriet** svarende til CO₂-udledningerne fra vores nuværende forbrug af beton.
- **Fremtiden er biobaseret** – men hvordan udnytter vi træbiomassen bedst muligt?

Tal og billede: Ramussen et al. (2022) Biogene materials anvendelse i byggeriet, BUILD-rapport 2022:09, <https://build.dk/Assets/Biogene-materialers-anvendelse-i-byggeriet/Biogene-materialer.pdf>

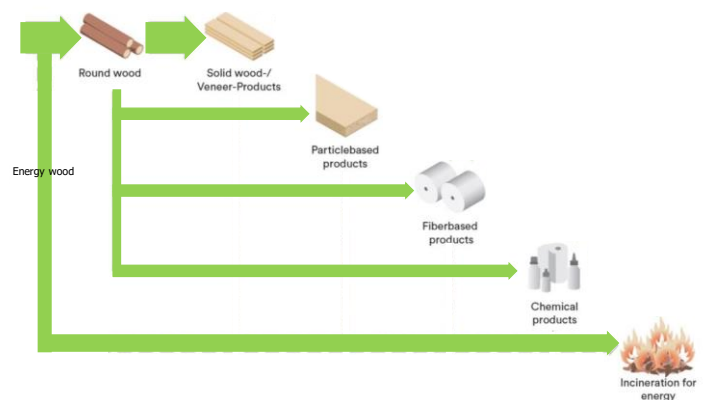
AGENDA

- HVAD BLIVER TRÆBIOMASSE BRUGT TIL?
- KUNNE VI GØRE DET BEDRE?

AGENDA

- HVAD BLIVER TRÆBIOMASSE BRUGT TIL?
- KUNNE VI GØRE DET BEDRE?

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

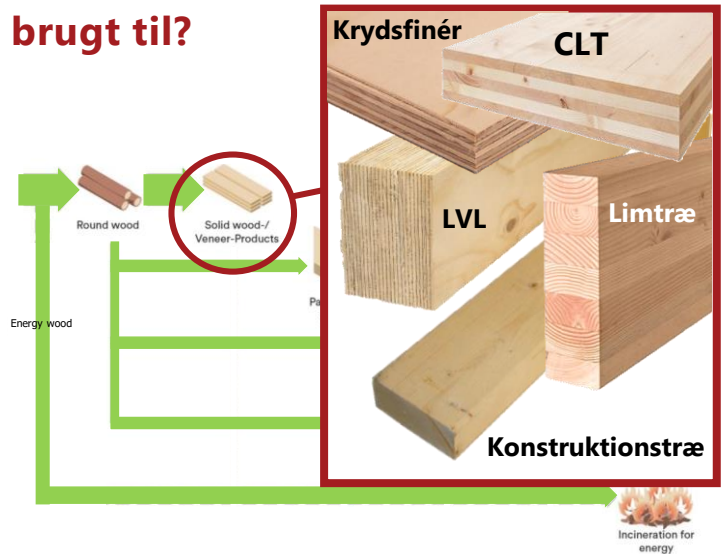

Tilpasset fra

Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

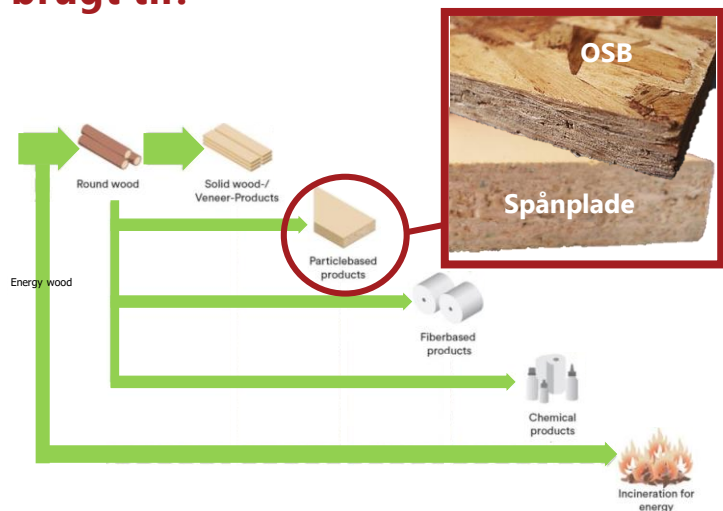

Tilpasset fra

Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

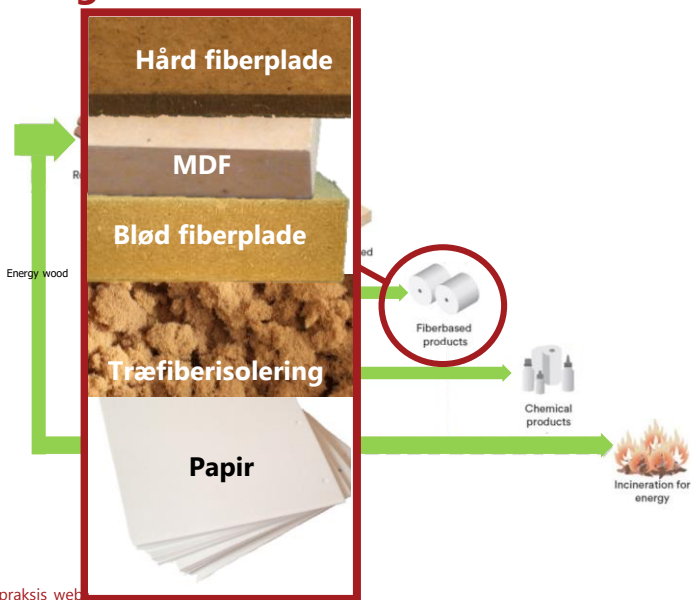

Tilpasset fra

Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

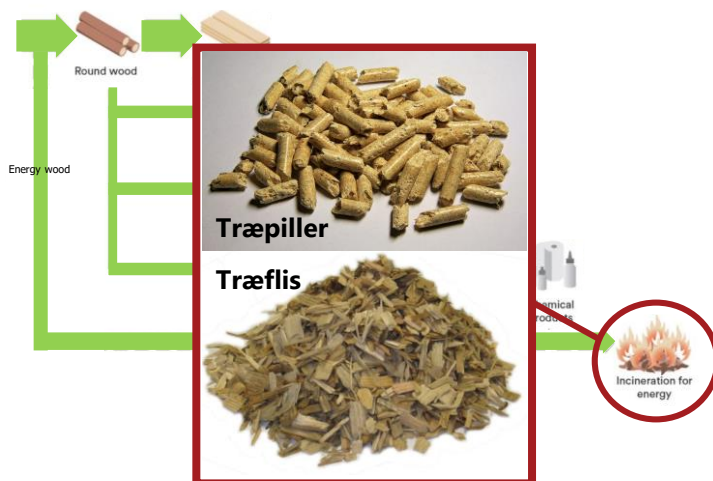
Tilpasset fra
 Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
 Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

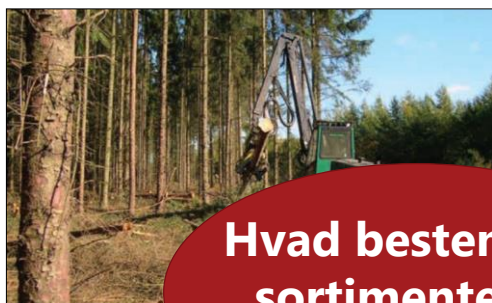
Tilpasset fra
 Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
 Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

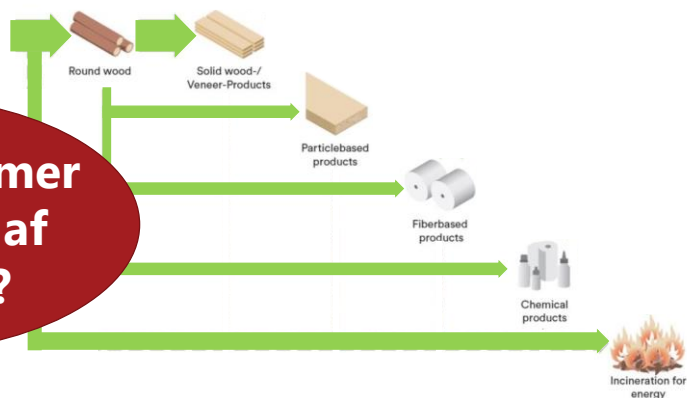

Tilpasset fra
 Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
 Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bliver træbiomasse brugt til?

**Hvad bestemmer
 sortimentet af
 produkter?**

Tilpasset fra
 Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
 Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bestemmer sortimentet af produkter?

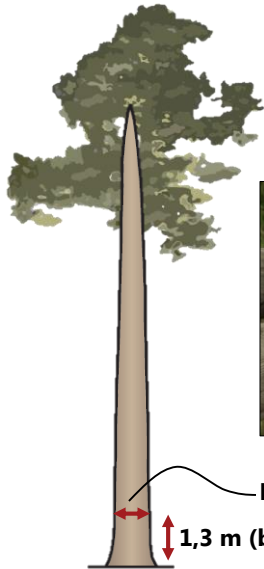

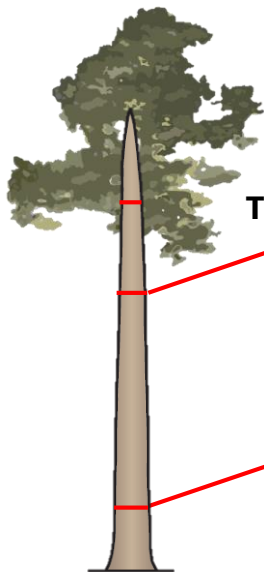
Foto: Claudiusm / Wikipedia.org

Diameter > 38 cm

1,3 m (brysthøjde)

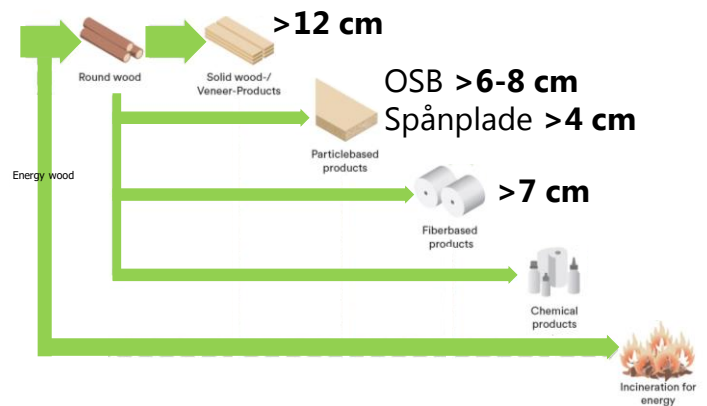
Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvad bestemmer sortimentet af produkter?

Topdiameter

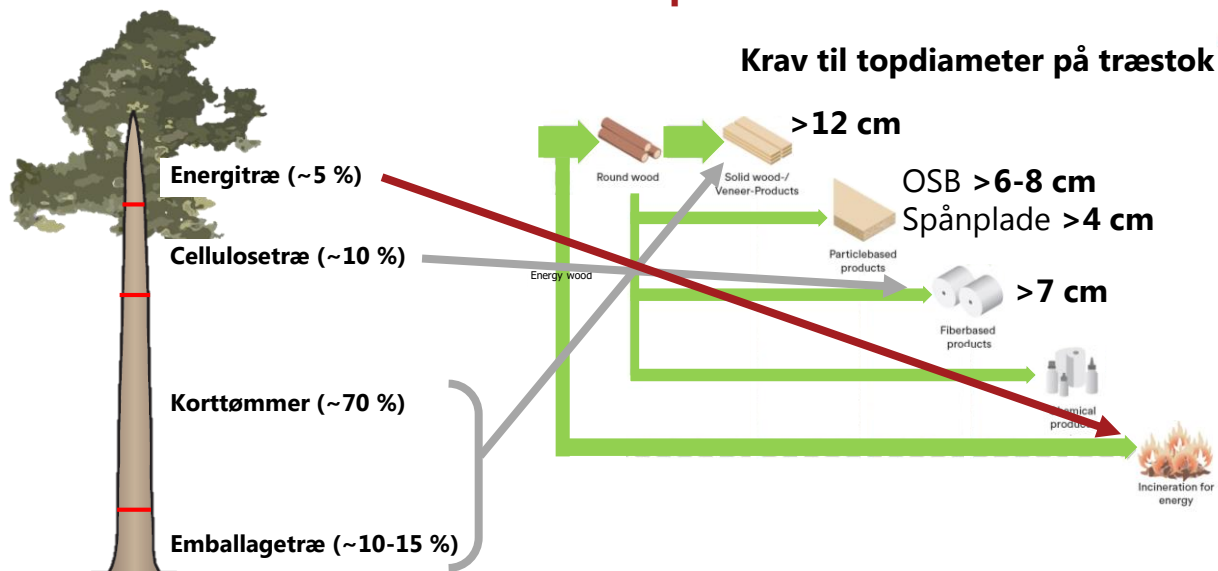
Krav til topdiameter på træstok

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

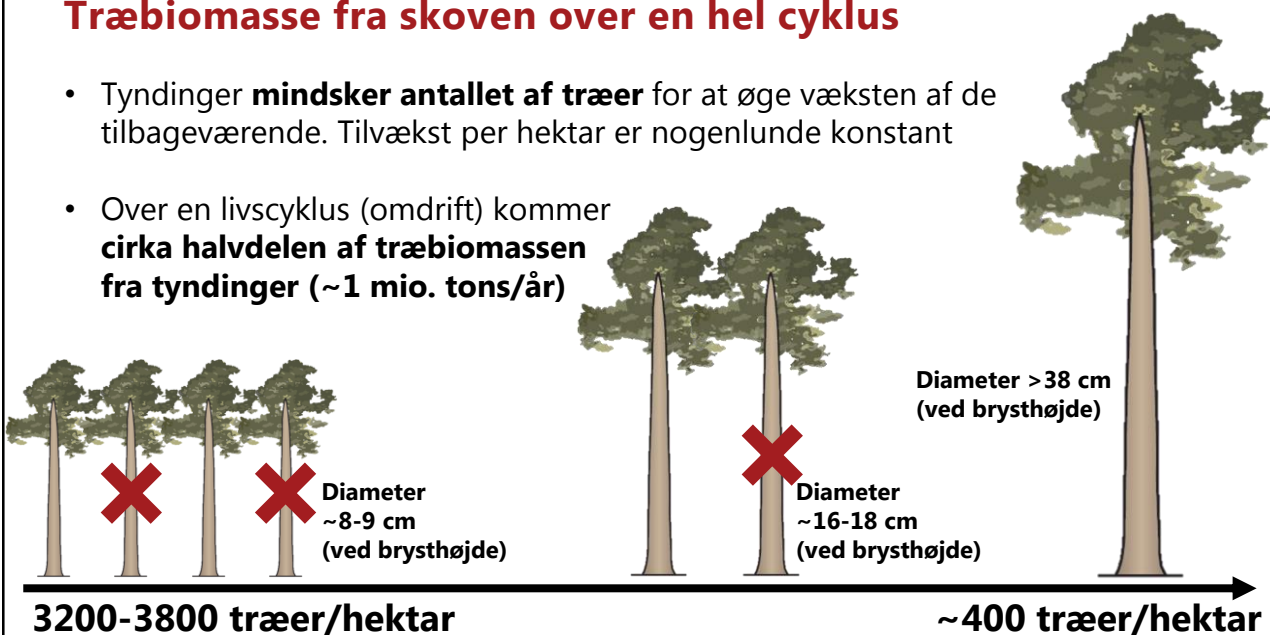
Hvad bestemmer sortimentet af produkter?

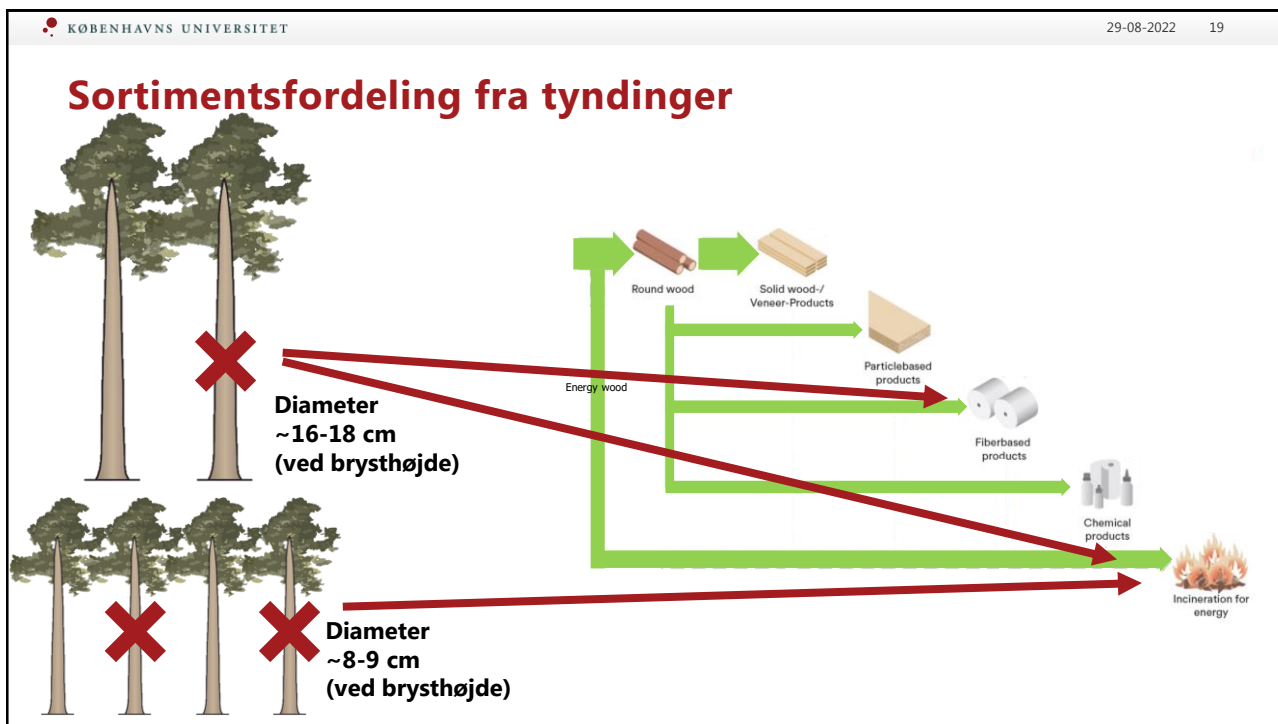

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Træbiomasse fra skoven over en hel cyklus

- Tyndinger **mindsker antallet af træer** for at øge væksten af de tilbageværende. Tilvækst per hektar er nogenlunde konstant
- Over en livscyklus (omdrift) kommer **cirka halvdelen af træbiomassen fra tyndinger** (~1 mio. tons/år)

KØBENHAVNS UNIVERSITET 29-08-2022 20

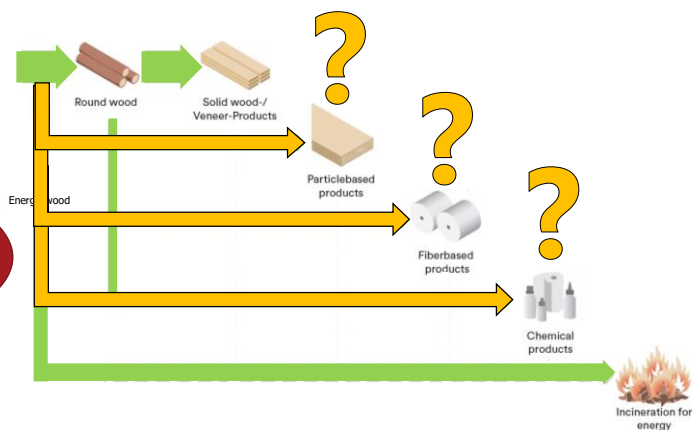
AGENDA

- HVAD BLIVER TRÆBIOMASSE BRUGT TIL?
- KUNNE VI GØRE DET BEDRE?

Kunne vi gøre det bedre?

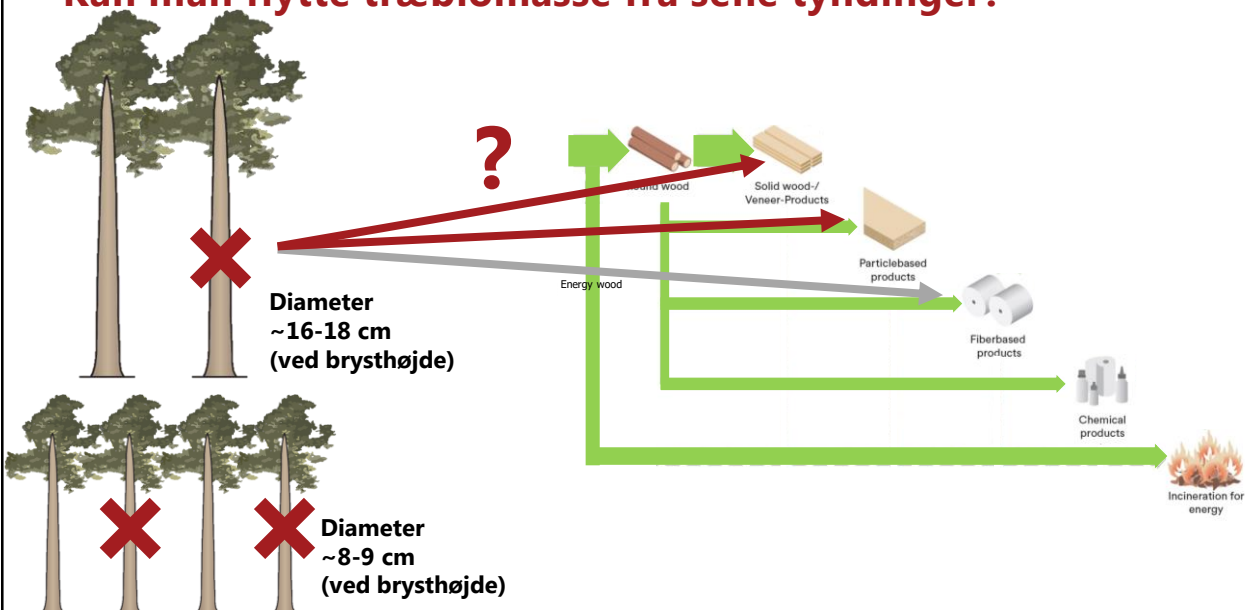

Løsning 1: Mere biomasse fra skoven til træprodukter og mindre til energi

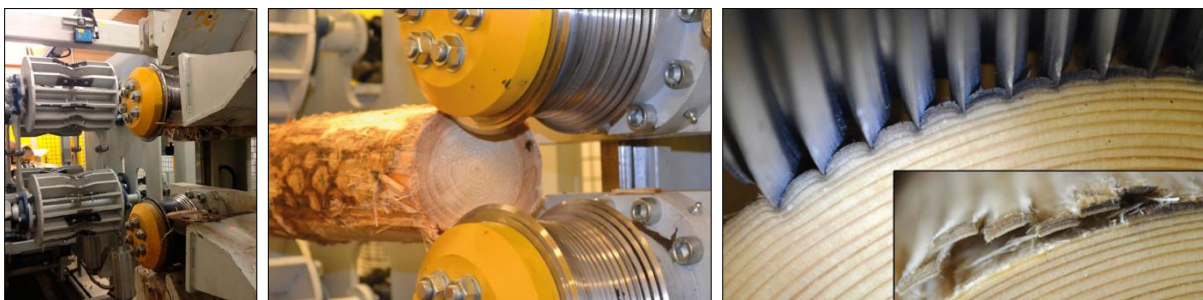
Tilpasset fra
Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Kan man flytte træbiomasse fra sene tyndinger?

Kan vi skille mindre træstokke ad i større stykker?

- Makro-fiber teknologi **skræller træstokken** til lange fiberlameller
- Pilotskala: Topdiameter >10 cm (skræller diameter ned til 4 cm)
- Potentiale for videre forarbejdning af tilbageværende stok (evt. spånplade)

Frybort et al. (2020) <https://doi.org/10.1080/17480272.2020.1778078>
 Bliem et al. (2020) Holztechnologie, 61(3):30-38

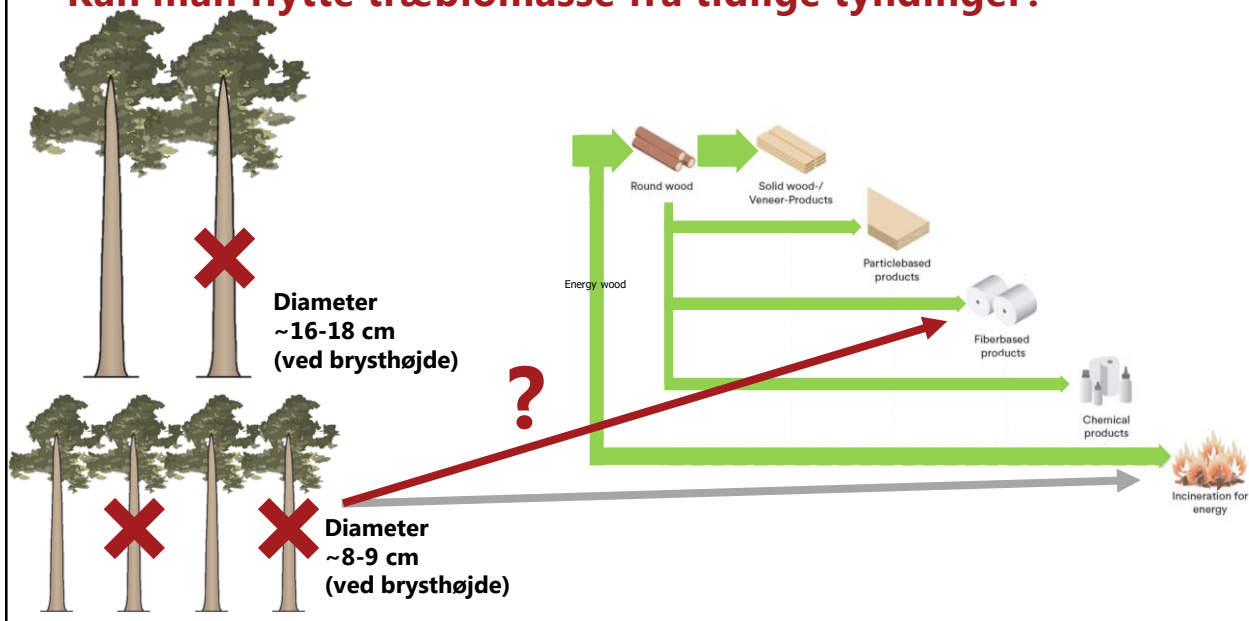
Kan vi samle mindre træstykker til større elementer?

- Udskæring af **kortere (~1,5 m), rette træstykker** til limtræproduktion
- Mulighed for **anvendelse af kortere træstokke**

Foto: SRF, 10VOR10, Fredag d. 02/10/2020, kl. 22:39

Kan man flytte træbiomasse fra tidlige tyndinger?

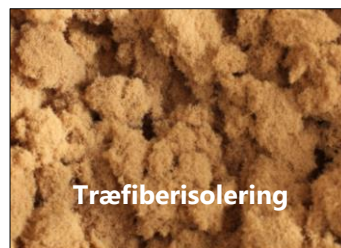

Kan vi lave træfiberisolering af de tidlige tyndinger?

- Udfordring: **Mindre diameter** betyder (relativt) **mere bark**
- Kunne man lave **isoleringsmaterialer** ved formaling af små træstokke? (og ellers er der mulighed for at lave spånplader...)

+

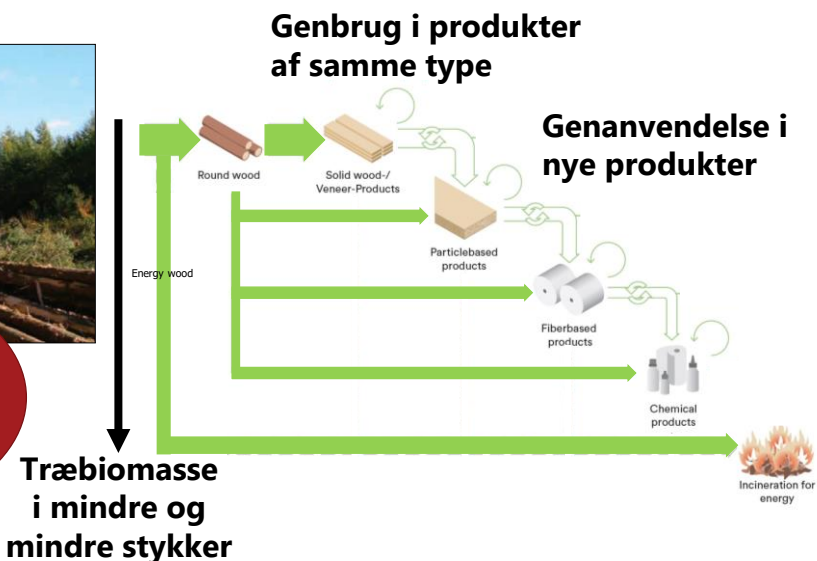

?

Kunne vi gøre det bedre?

Løsning 2: Længere levetid af træ i produkter og mindre træaffald til energi

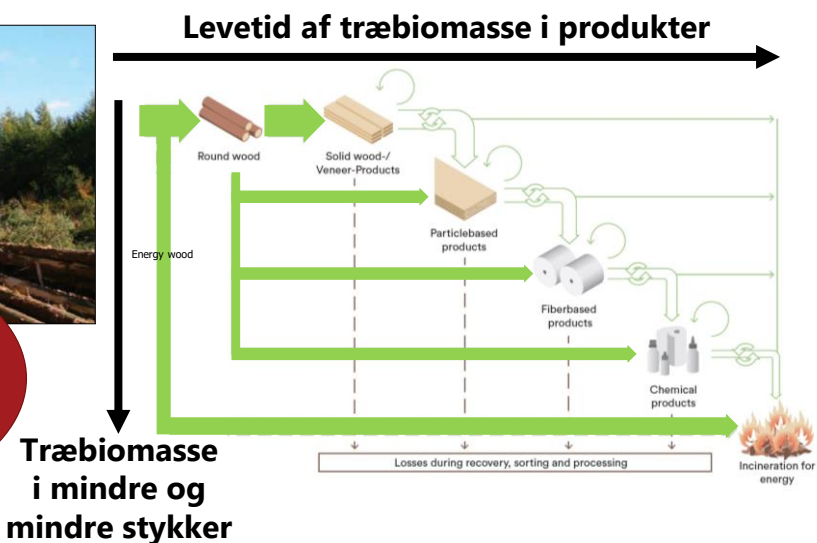

Tilpasset fra
Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Kunne vi gøre det bedre?

Løsning 2: Længere levetid af træ i produkter og mindre træaffald til energi

Tilpasset fra
Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>
Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Længere levetid af træ – selv i fugtige miljøer

- Ved **modificering** af træ kan man opnå lang levetid i fugtige miljøer uden brug af giftige biocider (som forhindrer genbrug)

BIOCIDER!

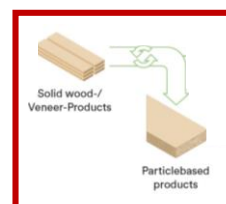
Modificering

Foto: Samuel L. Zelinka, Forest Products Laboratory, USA

Kaskadebrug af genbrugstræ i Danmark

- Indsamling af træ på genbrugsstationer **~400.000 tons/år**
- Halvdelen af energitræet vurderes egnet til genanvendelse

Spånplader
~50%

Energi ved
forbrænding
~50 %

Foto: RenoSyd

Foto: D-Kuru / Wikipedia.org

Miljøstyrelsen (2018) Kortlægning af genanvendeligt træaffald i Danmark
<https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2018/apr/genanvendeligt-traeffald/>

Genbrugstræ til nye fibermaterialer?

- Træ neddelt til fibre er et fantastisk råstof til **kompositmaterialer** og andre fiberbaserede materialer

Fotos: RenoSyd / thingermeijq/Wikipedia.org

Kan vi genbruge træ til andre produkter før neddeling?

- Genbrugstræ kan **modificeres** (fx varmebehandles) så holdbarheden i udendørs miljø øges
- Kan **konstruktionstræ fra nedrivninger genbruges** til nye konstruktioner (fx i limtræ, CLT, mv.)?

InFutURe Wood
www.infuturewood.info/

Arbelaez et al. (2020) Wood and Fiber Science, 52(2):178-190

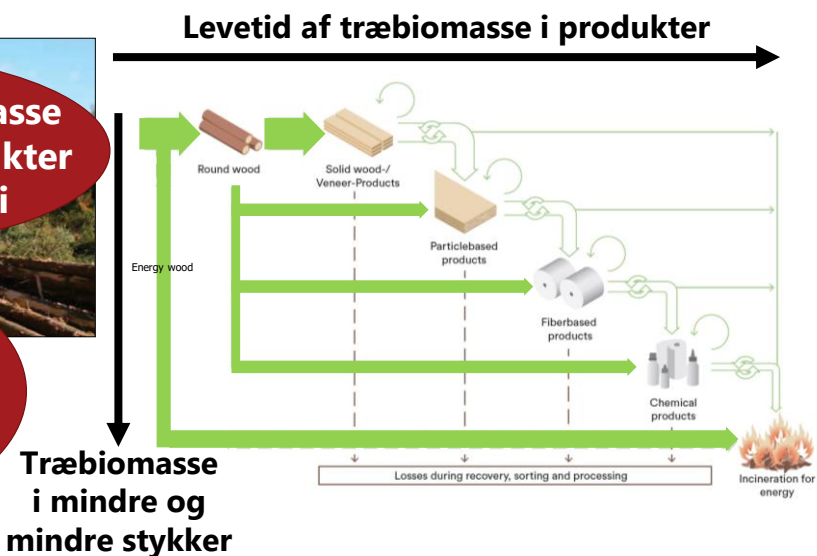

ULTRAKORT OPSUMMERING

Hvordan bruger vi træbiomasse bedre?

Løsning 1: Mere biomasse fra skoven til træprodukter og mindre til energi

Løsning 2: Længere levetid af træ i produkter og mindre træaffald til energi

Tilpasset fra

Hughes (2019) <https://doi.org/10.1515/9783035617061-002>

Bergstedt (2016) https://ign.ku.dk/publikationer/haefter/filer/Skovdyrkning_i_praksis_web.pdf

Hvordan bruger vi træbiomasse bedre?

Hovedpointe

- vi fortaber ikke muligheden for at få energi fra træbiomasse ved at bruge den til materialer først .. men vi får mere nytte

Målsætning

- genbrug før neddeling & genanvendelse før energi

Forudsætning

- bredere vifte af materialeteknologier & produkttyper

